

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ
ЕКСПЕРТИЗИ В РІЗНИХ ГАЛУЗЯХ ПСИХОЛОГІЇ»***

Спеціальність:	С4 Психологія
Освітній рівень:	перший (бакалаврський) рівень
Освітня програма:	Психологія

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології
Шифр та назва спеціальності	С4 Психологія
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів і годин	3 кредити/90 год Лекції: 20 год Практичні заняття: 14 год Самостійна робота: 56 год
Термін вивчення дисципліни	
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

Науковий ступінь	
Вчене звання	
Посада	
Дисципліни, які викладає НПП	
Напрями наукових досліджень	
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	
Контактний тел.	
Портфоліо викладача на сайті кафедри	

Анотація курсу. Курс «Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про психологічну експертизу як особливий вид професійної діяльності психолога, а також на розвиток теоретичної й практичної готовності до її здійснення в різних сферах суспільної практики. У межах дисципліни розкриваються науково-методологічні основи психологічної експертизи, її місце в системі психологічного знання та зв'язок із загальною, соціальною, клінічною, юридичною, організаційною та інженерною психологією. Значна увага приділяється аналізу методик, процедур і етапів проведення психологічної експертизи, особливостям експертного висновку, вимогам до його наукової обґрунтованості, валідності та етичної коректності. Курс орієнтований на формування професійного мислення майбутнього психолога, здатності інтегрувати різні методи психологічної оцінки та приймати відповідальні експертні рішення з урахуванням правових, соціальних і гуманістичних принципів.

Предмет вивчення навчальної дисципліни: становлять закономірності, принципи та механізми проведення психологічної експертизи; методи та технології експертного психологічного дослідження; специфіка психологічної експертизи в освітній, трудовій, інженерно-психологічній, судово-психологічній та соціально-управлінській сферах; вимоги до професійної діяльності психолога-експерта та до оформлення експертного висновку.

Мета курсу: полягає у формуванні у студентів системи теоретичних знань і практичних умінь щодо методики проведення психологічної експертизи в різних галузях психології, розвитку здатності до комплексної психологічної оцінки особистості, групи чи ситуації з дотриманням наукових стандартів, правових норм і професійної етики.

Завдання навчальної дисципліни:

1. Ознайомлення студентів з теоретичними та методологічними засадами психологічної експертизи.
2. Формування уявлень про основні види та напрями експертної діяльності психолога.
3. Розвиток навичок добору методів і процедур психологічної експертизи залежно від галузі її застосування.
4. Оволодіння вміннями аналізу, інтерпретації та узагальнення результатів експертного дослідження.
5. Виховання відповідального, етично виваженого та правосвідомого ставлення до експертної психологічної діяльності.

Пререквізити навчальної дисципліни. Вивчення курсу «Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології» ґрунтується на знаннях, здобутих студентами під час опанування дисциплін «загальна психологія», «психологія особистості», «соціальна психологія», «вікова психологія», «психодіагностика», «психофізіологія», «основи клінічної психології».

Постреквізити навчальної дисципліни. Знання та практичні навички, сформовані в межах курсу, є підґрунтям для подальшого вивчення прикладних і спеціалізованих психологічних дисциплін, зокрема судової, організаційної, клінічної та соціальної психології, а також для професійної діяльності у сфері психологічного консультування, експертної практики, управління персоналом та соціального проектування. Курс сприяє підвищенню рівня професійної компетентності майбутніх психологів і їх готовності до відповідальної експертної роботи в різних галузях психології.

Програмні компетентності:

Загальні компетентності	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.
Спеціальні компетентності	СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ. СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження. СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. СК8.Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову). СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики . СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку. СК12. Здатність до розуміння соціальної обумовленості особистості та життєвого шляху індивіда, а також ролі індивіда в життєдіяльності соціальних організацій, спільнот.

	СК14. Здатність до розуміння закономірностей взаємодії індивідів, соціальних груп, спільнот.
Результати навчання	ПР1 Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв’язання ПР2 Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. ПР4 Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел. ПР7 Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки. ПР11 Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій. ПР16 Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога. ПР20 Презентувати та обґрунтовувати детермінізм і гіпотези щодо появи та розвитку соціально-психологічних явищ.

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	К-сть годин, з них:			
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Методи навчання/методи оцінювання
1 семестр					
Змістовний модуль 1. Психологічна експертиза як складова психологічної діяльності. Сфери застосування психологічної експертизи					
Тема 1	Психологічна експертиза як особлива діяльність психолога	2	1	6	Методи навчання: лекції-дискусії, аналіз наукових джерел, проблемно-орієнтованих семінарів, обговорення реальних і змодельованих експертних ситуацій, рефлексивний аналіз професійної ролі психолога-експерта, етичні дилеми та межі відповідальності. Методи оцінювання: усне опитування, аналіз есе, виконання індивідуальних письмових завдань, поточний контроль, участь у дискусіях.
Тема 2	Сфери застосування психологічної експертизи	2	2	6	Методи навчання: оглядові лекції з елементами візуалізації, робота з кейсами, групові обговорення та порівняльний аналіз експертної практики в різних галузях (освіта, право, управління, виробництво). Методи оцінювання: тестові

					завдання, аналітичні письмові роботи, презентації та модульний контроль.
Тема 3	Гуманістична експертиза освіти	2	1	6	Методи навчання: інтерактивні лекції, аналіз освітніх програм і середовищ, робота в малих групах, моделювання експертної оцінки освітніх умов з позицій гуманістичної психології. Методи оцінювання: підготовка експертних висновків, письмові рефлексивні роботи, захист мініпроектів, оцінювання активності під час семінарських занять.
Тема 4	Психологічна експертиза трудової діяльності та професійної придатності	2	2	4	Методи навчання: лекції з елементами аналізу професійних стандартів, практичні заняття з добору психодіагностичних методик, розбір кейсів із кадрової та організаційної практики. Методи оцінювання: виконання практичних завдань, тестування, підготовка письмових експертних характеристик, підсумковий контроль знань.
Тема 5	Інженерно-психологічна експертиза операторів	2	1	6	Методи навчання: лекції, аналіз відеоматеріалів, розгляд аварійних та екстремальних ситуацій, моделювання діяльності операторів технічних систем. Методи оцінювання: тестування, виконання аналітичних завдань, підготовка письмових висновків щодо психологічної надійності та безпеки діяльності операторів.
Змістовний модуль 2. Методи та технології проведення психологічної експертизи.					
Види психологічної експертизи					
Тема 6	Судово-психологічна експертиза	2	1	6	Методи навчання: лекції з правовим контекстом, аналіз судової практики, робота з нормативними документами, рольові ігри та розбір експертних ситуацій. Методи оцінювання: усне опитування, тестовий контроль, аналіз кейсів, написання експертних висновків, підсумкова контрольна робота.
Тема 7	Психологічна експертиза в соціальному управлінні	2	2	6	Методи навчання: проблемно-орієнтовані лекції, групова робота, аналіз соціальних

					програм і управлінських рішень, моделювання експертної оцінки соціальних проєктів. Методи оцінювання: презентації, письмові аналітичні роботи, участь у дискусіях, модульний контроль.
Тема 8	Психологічна експертиза сумісності малих груп	2	1	4	Методи навчання: практичні заняття, соціально-психологічні тренінги, аналіз групових процесів і міжособистісних відносин, робота з психодіагностичними методиками. Методи оцінювання: практичні завдання, підготовка групових звітів, тестування, поточний контроль.
Тема 9	Психологічна експертиза конфліктів в організації і між організаціями	2	2	6	Методи навчання: лекції, аналіз конфліктних кейсів, рольові ігри, моделювання переговорів і експертної оцінки конфліктних ситуацій. Методи оцінювання: письмові аналітичні роботи, участь у практичних заняттях, тестування та підготовка експертних рекомендацій.
Тема 10	Технологія проведення психологічної експертизи	2	1	6	Методи навчання: лекції, практичні заняття з поетапного відпрацювання процедури експертизи, аналіз типових помилок та вимог до експертного висновку. Методи оцінювання: тестовий контроль, виконання комплексних практичних завдань, підготовка зразка експертного висновку, підсумкове оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей.
Модульна контрольна робота					
Всього:		20	14	56	
Форма контролю: залік					

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементам презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.4.

Форми і методи контролю

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, уміння використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

Система оцінювання та вимоги

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

	Поточний контроль знань										Модульна контрольна робота	Залік	Загальна кількість балів
Теми	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	20	20	100
Робота на семінарському занятті	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			
Самостійна робота	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування.

Критерії оцінювання модульного тесту з навчальної дисципліни «Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології»:

При оцінюванні модульного тесту враховуються обсяг і правильність виконання завдань:

- оцінка «відмінно» (A) виставляється за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% всіх завдань);
- оцінка «добре» (B) виставляється за виконання 80% всіх завдань;
- оцінка «добре» (C) виставляється за виконання 70% всіх завдань;
- оцінка «задовільно» (D) виставляється за правильне виконання 60% запропонованих завдань;
- оцінка «задовільно» (E) виставляється, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- оцінка «незадовільно» (FX) виставляється, якщо виконано менше 50% завдань.

Неявка на модульний тест - 0 балів.

Вищезазначені оцінки перетворюються на рейтингові бали таким чином:

- «A» – 18–20 балів;
- «B» – 16–17 балів;
- «C» – 14–15 балів;
- «D» – 12–13 балів.
- «E» – 10–11 балів;
- «FX» - менше 10 балів.

Підсумкова семестрове оцінювання з дисципліни «Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студентів. Воно проводиться у терміни, визначені навчальним планом, і охоплює обсяг матеріалу, визначений програмою курсу.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту. До семестрового оцінювання допускається студент, який виконав усі необхідні роботи.

Підсумкова оцінка виставляється на основі результатів навчання студента протягом семестру. Оцінка студента складається з балів, накопичених за результатами поточного оцінювання, та заохочувальних балів.

Студенти, які виконали всі необхідні завдання і отримали оцінку 60 балів або вище, отримують оцінку, що відповідає отриманій оцінці, без додаткового тестування.

Для студентів, які виконали всі необхідні завдання, але отримали оцінку нижче 60 балів, а також для тих, хто бажає поліпшити свій бал (результат), викладач проводить підсумкову роботу у формі тесту під час останнього запланованого заняття з дисципліни в навчальному семестрі.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності.
Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Оцінка самостійної роботи

Загальна кількість балів, отриманих студентом за виконання самостійної роботи, є одним із складових академічної успішності з дисципліни. Самостійна робота з кожної теми,

відповідно до програми курсу, оцінюється в діапазоні від 0 до 3 балів за допомогою стандартизованих та узагальнених критеріїв оцінювання знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань) критерії оцінювання.

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальні завдання)	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
3	3	2	1	0

Форми оцінювання включають: поточне оцінювання практичної роботи; поточне оцінювання засвоєння знань на основі усних відповідей, доповідей, презентацій та інших форм участі під час практичних (семінарських) занять; індивідуальні або групові проекти, що вимагають розвитку практичних навичок і компетентностей (опціональний формат); вирішення ситуаційних завдань; підготовка резюме з самостійно вивчених тем; тестування або письмові іспити; підготовка проектів статей, тез конференцій та інших публікацій; інші форми, що забезпечують всебічне засвоєння навчальної програми та сприяють поступовому розвитку навичок для ефективної самостійної професійної (практичної, наукової та теоретичної) діяльності на високому рівні.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECT8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Для успішного засвоєння курсу «Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології» здобувач освіти має:

- регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття;
- систематично, системно й активно працювати на лекційних і практичних заняттях;
- відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;
- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;
- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;
- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема

орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед студентів).

Рекомендовані джерела інформації:

Основні джерела:

1. Андросович К.А. Основні етапи проведення психологічної експертизи // *Теорія і практика сучасної науки та освіти* (ч. I): матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. м. Львів, 22-23 жовтня 2020 року. Львів : Львівський науковий форум, 2020. 68 с.
2. Дерев'янка С. П., Примакевич Ю. В. Психолого-педагогічна експертиза: хрестоматія. Чернігів: Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, 2021. 280 с.
3. Ребуха Л.З. Психологічна експертиза: технологія та процедура проведення. Навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2020. 128 с.

Додаткові:

4. Дерев'янка С. П., Примакевич Ю. В. Психолого-педагогічна експертиза: навч.-метод. рекомендов. Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2023. 88 с.
5. Землянська О.В. Особистість як об'єкт судово-психологічної експертизи / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Бандурки О.М.: Монографія. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2020. 357с.
6. Крюкова М.А., Єлховський І.В. Судово-психологічна експертиза (в допомогу до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра факультету психології, політології та соціології). Одеса: Фенікс, 2021. 61 с.
7. Психологічна експертиза : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. Луцьк, 2021. 15 с.
8. Судові експертизи в процесуальному праві України: навч. посіб. Київ: Вид-во Ліра-К, 2021. Вип. 2. 276 с. URL:// <https://kndise.gov.ua/sudovi-ekspertyzy-v-proczesualnomu-pravi-ukrayiny-navchalnyj-posibnyk-vypusk-drugyj/>
9. Туркот М. С., Нестор Н. В., Столітній А. В. Експертизи у кримінальному провадженні. Наук.-практ. посібник. Вид-во : Норма права. 2020. 308 с.
10. Шевченко Л. І., Сизонов Д. Ю. Лінгвістична експертиза : підручник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2021. 244 с.

Інформаційні ресурси мережі інтернет

11. Землянська О. В. Судово-психологічна експертиза. Навчальний посібник. URL:// https://univd.edu.ua/general/publishing/nav4_lit/spe.pdf
12. Електронний реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці». URL:// <https://expertizejournal.org.ua/books/929-posibnik>
13. Магдисяк Л. І. Судово-психологічна експертиза в системі судової психології. URL:// <https://core.ac.uk/download/pdf/157730492.pdf>
14. Орієнтовний перелік питань психологічної експертизи. URL: // <https://yureks.com.ua/ekspertyzy/psykholohichna-ekspertyza/8-ekspertuzy/60-orientovnijperelik-pitan-psykholohichnoji-ekspertizi.html>
15. Черезова І. О. Особистісна та професійна готовність психолога до експертної діяльності. Психологічна експертиза: навч. посіб. URL://<http://bdpu.org:8080/handle/123456789/265>
16. www.nbu.gov.ua – Національна бібліотека України ім. Вернадського.

17. <http://upsihologa.com.ua/> – портал професійних психологів України «У психолога»
18. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua>
19. Українська електронна бібліотека підручників. URL: <http://pidruchniki.com.ua/>
20. Журнал «Судово-психологічна експертиза» URL: <https://expertize-journal.org.ua/psikhologichna-ekspertiza>
21. Psychological tests. URL:// <https://www.healthyplace.com/psychological-tests>